Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 12. septembra 2024*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Dane – Spoločný systém dane z pridanej hodnoty (DPH) – Smernica 2006/112/ES – Článok 135 ods. 1 písm. i) – Oslobodenia – Stávky, lotérie a iné hazardné alebo peňažné hry – Podmienky a obmedzenia – Zásada daňovej neutrality – Zachovanie účinkov vnútroštátnej právnej úpravy – Právo na vrátenie dane – Bezdôvodné obohatenie – Štátna pomoc – Článok 107 ods. 1 ZFEÚ – Žiadosť o vrátenie dane vo forme náhrady škody“

Vo veci C-741/22,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunal de première instance de Liège (Súd prvej inštancie Liège, Belgicko) z 18. novembra 2022 a doručený Súdnemu dvoru 2. decembra 2022, ktorý súvisí s konaním:

Casino de Spa SA,

Ardent Betting SA,

Ardent Finance SA,

Artekk SRL (prevzatá spoločnosťou Circus Belgium SA),

Circus Belgium SA,

Circus Services SA,

Gambling Management SA,

Games Services SA,

Gaming1 SRL,

Guillemins Real Estate SA,

Immo Circus Wallonie SA,

Mr Joker SRL,

Pres Carats Sports SA,

* Jazyk konania: francúzština.

Pro Sécurité SRL,

Royal Namur SA,

Euro 78 SRL,

Lucky Bet SRL,

Reflex SA,

Slots SRL,

Winvest SRL,

Parction SA,

Ardent Casino Belgium SA,

Ardent Casino International SA,

Ardent Namur Immo SA,

Odds Sportbar SRL,

HQ1 SRL,

Tour de Baschamps SRL

proti

État belge (SPF Finances),

za účasti:

État belge (SPF Justice),

La Chambre des Représentants,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory A. Arabadžiev, podpredseda Súdneho dvora L. Bay Larsen (spravodajca), sudcovia T. von Danwitz, A. Kumin a I. Ziemele,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Casino de Spa SA, Ardent Betting SA, Ardent Finance SA, Artekk SRL (prevzatá spoločnosťou Circus Belgium SA), Circus Belgium SA, Circus Services SA, Gambling Management SA, Games Services SA, Gaming1 SRL, Guillemins Real Estate SA, Immo Circus Wallonie SA, Mr Joker SRL, Pres Carats Sports SA, Pro Sécurité SRL, Royal Namur SA, Euro 78 SRL, Lucky Bet SRL, Reflex SA, Slots SRL, Winvest SRL, Parction SA, Ardent Casino Belgium SA, Ardent Casino International SA, Ardent Namur Immo SA, Odds Sportbar SRL, HQ1 SRL a Tour de Baschamps SRL, v zastúpení: V. Lamberts a M. Levaux, avocats,

– belgická vláda, v zastúpení: S. Baeyens, P. Cottin a C. Pochet, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci V. Ramognino, avocat, a P. Vlaemminck, advocaat,

– česká vláda, v zastúpení: L. Halajová, M. Smolek a J. Vláčil, splnomocnení zástupcovia,

– nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller a P.-L. Krüger, splnomocnení zástupcovia,

– Európska komisia, v zastúpení: A. Armenia, J. Carpi Badía a M. Herold, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 25. apríla 2024,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 3 ZEÚ, článkov 107 a 267 ZFEÚ, zásad daňovej neutrality a efektivity, ako aj článku 135 ods. 1 písm. i) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, 2006, s. 1).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Casino de Spa SA a 26 ďalších žalobcov a État belge (SPF Finances) (Federálna daňová správa, Belgicko) vo veci rozhodnutia týkajúceho sa dane z pridanej hodnoty (DPH) splatnej za obdobie od 1. júla 2016 do 21. mája 2018, ako aj pokút a úrokov z omeškania súvisiacich s touto splatnou DPH.

Právny rámec

Právo Únie

3 Článok 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112 stanovuje:

„Členské štáty oslobodia od dane tieto transakcie:

…

i) stávky, lotérie a iné formy hazardných alebo peňažných hier, na ktoré sa vzťahujú podmienky a obmedzenia stanovené jednotlivými členskými štátmi.“

Belgické právo

4 Článok 1 ods. 14 code de la taxe sur la valeur ajoutée (Zákonník o dani z pridanej hodnoty; *Moniteur belge* zo 17. júla 1969, s. 7046), v znení programového zákona z 1. júla 2016 (ďalej len „Zákonník o DPH“), stanovoval:

„Na účely tohto zákonníka sa uplatňujú tieto definície:

1° ‚hazardné alebo peňažné hry‘:

a) hry bez ohľadu na ich označenie, ktoré poskytujú príležitosť vyhrať peňažné alebo vecné ceny alebo prémie, do ktorých hráči nemôžu zasahovať ani na začiatku, ani v priebehu, ani na konci hry, a výhercovia sú určení žrebom alebo akoukoľvek inou náhodnou okolnosťou;

b) hry bez ohľadu na ich označenie, ktoré poskytujú účastníkom súťaže akéhokoľvek druhu príležitosť vyhrať peňažné alebo vecné ceny alebo prémie, pokiaľ výsledkom súťaže nie je uzatvorenie zmluvy medzi výhercami a organizátorom tejto súťaže;

2° ‚lotérie‘: každá príležitosť umožňujúca zúčastniť sa kúpou žrebu súťaže o peňažné alebo vecné ceny alebo prémie, pri ktorej sú výhercovia určení žrebom alebo akoukoľvek inou náhodnou okolnosťou, ktorú nemôžu ovplyvniť.“

5 Článok 44 ods. 3 Zákonníka o DPH, v znení programového zákona z 1. júla 2016, stanovil:

„Ďalej sú oslobodené od dane:

…

13°

a) lotérie;

b) iné hazardné alebo peňažné hry s výnimkou hier poskytovaných elektronicky, ako je uvedené v článku 18 ods. 1 druhom pododseku bode 16.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

6 Casino de Spa a iné spoločnosti, ktoré sú žalobkyňami vo veci samej, tvoria skupinu na účely DPH Gaming Ardent a ponúkajú online hry.

7 Táto činnosť bola v Belgicku oslobodená od DPH do 1. júla 2016, kedy boli prijaté ustanovenia, ktorými sa zrušilo oslobodenie od DPH na online hazardné alebo peňažné hry, iné ako lotérie.

8 Tieto ustanovenia zrušil Cour constitutionnelle (Ústavný súd, Belgicko) rozsudkom z 22. marca 2018 z dôvodu porušenia pravidiel o rozdelení právomocí medzi belgickým federálnym štátom a belgickými regiónmi, ako boli stanovené belgickým právom. V tomto rozsudku daný súd nepreskúmal ostatné žalobné dôvody, ktoré mu boli predložené, najmä žalobné dôvody založené na porušení smernice 2006/112, zásady daňovej neutrality, ako aj článkov 107 a 108 ZFEÚ, domnievajúc sa, že tieto dôvody nemôžu viesť k zrušeniu uvedených

ustanovení v širšom rozsahu. V danom rozsudku sa uvedený súd tiež rozhodol zachovať účinky spomínaných ustanovení, pričom poukázal na rozpočtové a administratívne ťažkosti spojené s vrátením už zaplatených daní.

9 Cour constitutionnelle (Ústavný súd) v rozsudku z 8. novembra 2018 objasnil, že účinky ustanovení, ktorými sa ruší oslobodenie od DPH v prípade online hazardných alebo peňažných hier, iných ako lotérie, ktoré zrušil vo svojom rozsudku z 22. marca 2018, sa zachovali v súvislosti s daňami, ktoré boli zaplatené za obdobie od 1. júla 2016 do 21. mája 2018.

10 V nadväznosti na tieto rozsudky skupina na účely DPH Gaming Ardent uviedla vo svojom daňovom priznaní k DPH za september 2019 týkajúcom sa úprav DPH v jej prospech sumu 29 328 371,20 eura, ktorá zodpovedá sume DPH zaplatenej za obdobie od 1. júla 2016 do 21. mája 2018, a požiadala o vrátenie zostávajúcej časti DPH vo výške 15 581 402,06 eura.

11 Dňa 5. decembra 2019 belgická daňová správa vyhotovila protokol, v ktorom uviedla, že táto žiadosť je v rozpore s rozsudkami Cour constitutionnelle (Ústavný súd) z 22. marca a 8. novembra 2018 a že v dôsledku toho je skupina na účely DPH Gaming Ardent povinná zaplatiť DPH vo výške 29 328 370,36 eura, zvýšenej o pokuty a úroky.

12 V nadväznosti na sťažnosť, ktorú podala skupina na účely DPH Gaming Ardent proti tomuto protokolu, bola výška pokút, ktoré jej boli uložené, znížená.

13 Dňa 12. októbra 2020 skupina na účely DPH Gaming Ardent podala na Tribunal de première instance de Liège (Súd prvej inštancie Liège, Belgicko), ktorý je vnútroštátnym súdom predkladajúcim návrh na začatie prejudiciálneho konania, žalobu proti rozhodnutiu zo 14. augusta 2020 týkajúcemu sa DPH splatnej za obdobie od 1. júla 2016 do 21. mája 2018, pokút a úrokov z omeškania. Subsidiárne sa odvoláva na zodpovednosť Belgického kráľovstva z dôvodu pochybenia Cour constitutionnelle (Ústavný súd), v rozsahu, v akom sa tento súd rozhodol zachovať účinky ustanovení, ktoré zrušil, a ešte subsidiárnejšie na zodpovednosť Belgického kráľovstva z dôvodu pochybenia zo strany zákonodarcu.

14 Za týchto okolností Tribunal de première instance de Liège (Súd prvej inštancie Liège) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 135 ods. 1 písm. i) smernice [2006/112] a zásada neutrality vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby členský štát zaobchádzal v prípade poskytovania podobných služieb rozdielne s online lotériami ponúkanými Loterie [N]ationale (Národná lotéria), verejnoprávnou inštitúciou, ktoré sú oslobodené od [DPH], a inými online hazardnými hrami ponúkanými súkromnými prevádzkovateľmi, ktoré podliehajú [DPH]?

2. Má vnútroštátny súd v odpovedi na predchádzajúcu otázku na účely určenia, či ide o dve podobné kategórie, ktoré si vzájomne konkurujú a ktoré vyžadujú rovnaké zaobchádzanie na účely [DPH], alebo o dve rozdielne kategórie, ktoré umožňujú rozdielne zaobchádzanie, zohľadniť výlučne skutočnosť, že tieto dve formy hier si z hľadiska priemerného spotrebiteľa konkurujú alebo nekonkurujú, v tom zmysle, že služby sú podobné, ak majú podobné vlastnosti a uspokojujú rovnaké potreby spotrebiteľa na základe kritéria porovnateľnosti pri ich využívaní a ak existujúce rozdiely neovplyvňujú významným spôsobom rozhodnutie priemerného spotrebiteľa využiť jednu alebo druhú službu (kritérium substitúcie), alebo musí zohľadniť iné kritériá, ako sú existencia diskrečnej právomoci členského štátu oslobodiť určité kategórie hier od DPH a iné kategórie tejto dani podrobiť, začlenenie lotérií do jednej

z kategórií upravených článkom 135 ods. 1 ods. i) smernice [2006/112], rozdielne právne rámce, ktoré sa uplatňujú na národnú lotériu a iné hazardné hry, rozdielne kontrolné orgány alebo spoločenské ciele a ciele ochrany hráčov, ktoré upravuje právna úprava uplatniteľná na národnú lotériu?

3. Majú sa zásada lojálnej spolupráce upravená článkom 4 ods. 3 [ZEÚ] v spojení s článkom 267 [ZFEÚ], ustanoveniami smernice [2006/112] a prípadne zásadou efektivity vykladať v tom zmysle, že umožňuje Ústavnému súdu členského štátu ponechať – z vlastnej iniciatívy a bez návrhu na začatie prejudiciálneho konania v zmysle článku 267 ZFEÚ na základe ustanovenia vnútroštátneho práva – v tomto prípade článku 8 loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle (osobitný zákon zo 6. januára 1989 o Ústavnom súde) – retroaktívne účinky vnútroštátnych ustanovení v oblasti [DPH], ktoré boli vyhlásené za odporujúce vnútroštátnej Ústave, a z tohto dôvodu zrušené, a ktorých nesúlad s právom Únie bol tiež uplatnený na podporu žaloby o neplatnosť pred vnútroštátnym súdom, avšak bez toho, aby tento súd túto námietku preskúmal, a to zo všeobecného dôvodu ‚rozpočtových a administratívnych prekážok, ktoré by spôsobilo vrátenie už zaplatených daní', čím boli zdaniteľné osoby úplne zbavené práva na vrátenie DPH, vybranej v rozpore s právom Únie?

4. V prípade zápornej odpovede na predchádzajúcu otázku, vyžadujú tie isté ustanovenia a zásady vykladané najmä s ohľadom na rozsudok z 10. apríla 2008, [Marks & Spencer (C-309/06, EU:C:2008:211)], podľa ktorého všeobecné zásady práva Spoločenstva, kam patrí aj daňová neutralita, priznávajú hospodárskemu subjektu, ktorý takéto plnenia poskytol, nárok na vrátenie súm, ktorých zaplatenie bolo v súvislosti s takýmito plneniami nesprávne požadované [rozsudok z 10. apríla 2008, Marks & Spencer (C-309/06, EU:C:2008:211)], aby dotknutý členský štát vrátil zdaniteľným osobám DPH vybranú v rozpore s právom Únie, ak to, ako je to v prejednávanej veci, následne vyplýva z rozsudku Súdneho dvora, ktorý v odpovedi na prejudiciálne otázky potvrdil, že zrušené vnútroštátne ustanovenia nie sú v súlade so smernicou [2006/112] a že rozhodnutie Ústavného súdu o zachovaní retroaktívnych účinkov zrušených ustanovení nie je v súlade s právom Únie?

5. Vytvára rozdielne zaobchádzanie zavedené článkami 29, 30, 31, 32, 33 a 34 loi-programme du 1er juillet 2016 (programový zákon z 1. júla 2016), ktoré boli zrušené rozsudkom Cour constitutionnelle (Ústavný súd) č. 34/2018 z 22. marca 2018, ale ktorých účinky boli zachované aj po tomto dátume vo vzťahu k daniam, ktoré už boli zaplatené v období od 1. júla 2016 do 21. mája 201[8], medzi lotériami, ktoré sú fyzické alebo online, a ostatnými online hrami a stávkami selektívnu výhodu v prospech prevádzkovateľov týchto lotérií, a teda pomoc poskytnutú Belgickým kráľovstvom alebo z prostriedkov Belgického kráľovstva, ktorá narúša alebo môže narušiť hospodársku súťaž uprednostňovaním niektorých podnikov, ktorá je nezlučiteľná s vnútorným trhom v zmysle článku 107 [ZFEÚ]?

6. V prípade kladnej odpovede na predchádzajúcu otázku, umožňujú povinnosť členských štátov zabezpečiť dodržiavanie práv jednotlivcov dotknutých neoprávneným poskytnutím predmetnej pomoci, ktorá vyplýva okrem iného z rozsudku z 5. októbra 2006, [Transalpine Ölleitung in Österreich (C-368/04, EU:C:2006:644)], zásada lojálnej spolupráce a všeobecné zásady práva Spoločenstva vrátane zásady daňovej neutrality, ktoré priznávajú hospodárskemu subjektu, ktorý takéto plnenia poskytol, nárok na vrátenie súm, ktoré boli v súvislosti s takýmito plneniami nesprávne požadované [rozsudok z 10 apríla 2008, Marks & Spencer (C-309/06, EU:C:2008:211)], aby zdaniteľné osoby, ktoré fakturovali DPH na základe protiprávnej štátnej pomoci nárok požadovať vrátenie ekvivalentu takto uhradenej dane vo forme náhrady škody, ktorá im vznikla?“

O návrhu na opätovné otvorenie ústnej časti konania

15 Po prednesení návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 25. apríla 2024 žalobkyne vo veci samej listom doručeným do kancelárie Súdneho dvora 30. mája 2024 požiadali o opätovné otvorenie ústnej časti konania.

16 Na podporu tejto žiadosti žalobkyne vo veci samej uvádzajú, že tieto návrhy sa týkajú právnej otázky uznania priameho účinku článku 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112, ktorú vnútroštátny súd nepredložil Súdnemu dvoru a ku ktorej teda žalobcovia nemohli predložiť svoje pripomienky. Tiež vyjadrujú svoj nesúhlas s návrhmi generálnej advokátky v tomto bode.

17 V tejto súvislosti treba uviesť, že v súlade s článkom 83 svojho rokovacieho poriadku môže Súdny dvor kedykoľvek po vypočutí generálneho advokáta rozhodnúť o opätovnom začatí ústnej časti konania, najmä ak usúdi, že nemá dostatok informácií alebo ak sa má vo veci rozhodnúť na základe tvrdenia, ku ktorému sa ešte účastníci konania nevyjadrili.

18 Je potrebné takisto pripomenúť, že Štatút Súdneho dvora Európskej únie a jeho rokovací poriadok neupravujú možnosť účastníkov konania podať vyjadrenia v reakcii na návrhy prednesené generálnym advokátom (rozsudok z 31. januára 2023, Puig Gordi a i., C-158/21, EU:C:2023:57, bod 37, ako aj citovaná judikatúra).

19 Okrem toho podľa článku 252 druhého odseku ZFEÚ generálny advokát konajúci nestranne a nezávisle predkladá na verejných pojednávaniach odôvodnené návrhy v prípadoch, ktoré si v súlade so Štatútom Súdneho dvora Európskej únie vyžadujú jeho účasť. Súdny dvor nie je viazaný ani týmito návrhmi, ani odôvodnením, na základe ktorého k týmto návrhom generálny advokát dospel. V dôsledku toho nesúhlas účastníka konania s návrhmi generálneho advokáta bez ohľadu na otázky, ktoré v nich skúmal, nemôže byť sám osebe dôvodom na opätovné začatie ústnej časti konania (rozsudok z 31. januára 2023, Puig Gordi a i., C-158/21, EU:C:2023:57, bod 38, ako aj citovaná judikatúra).

20 Súdny dvor v prejednávanom prípade zastáva názor, že po vypočutí generálneho advokáta má k dispozícii všetky informácie potrebné na prijatie rozhodnutia.

21 Konkrétne vzhľadom na judikatúru pripomenutú v bode 19 tohto rozsudku treba uviesť, že na rozdiel od toho, čo tvrdia žalobkyne vo veci samej na podporu svojho návrhu na opätovné začatie ústnej časti konania, v rozsahu, v akom sa štvrtá prejudiciálna otázka týka účinkov, ktoré treba priznať článku 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112 pred vnútroštátnym súdom, sa vnútroštátny súd nevyhnutne obrátil na Súdny dvor s otázkou uznania priameho účinku tohto ustanovenia. Z toho vyplýva, že tieto žalobkyne mali príležitosť vyjadriť svoje stanovisko v tejto súvislosti.

22 Nie je preto potrebné nariadiť opätovné začatie ústnej časti konania.

O prejudiciálnych otázkach

O prvej a druhej otázke

23 Svojou prvou a druhou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112 v spojení so zásadou daňovej neutrality vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje

rozdielne zaobchádzanie medzi nákupom lotériových lístkov cez internet na jednej strane, a účasťou na iných hazardných alebo peňažných hrách ponúkaných online na druhej strane, pričom vylučuje posledné uvedené hry z oslobodenia od DPH uplatniteľného na prvé uvedené.

24 Podľa článku 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112 sú stávky, lotérie a iné formy hazardných alebo peňažných hier oslobodené od DPH za podmienok a obmedzení stanovených jednotlivými členskými štátmi.

25 Zo samotného znenia tohto ustanovenia vyplýva, že ponecháva členským štátom širokú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o oslobodenie alebo zdanenie predmetných transakcií, pretože týmto členským štátom umožňuje stanoviť podmienky a obmedzenia, ktorým môže podliehať priznanie tohto oslobodenia od dane (pozri analogicky rozsudok z 10. novembra 2011, The Rank Group, C-259/10 a C-260/10, EU:C:2011:719, bod 40, ako aj citovanú judikatúru).

26 Okrem toho Súdny dvor spresnil, že členské štáty v rámci svojej právomoci stanoviť podmienky a obmedzenia oslobodenia od DPH, ako je uvedené v tomto ustanovení, môžu osloboditť od tejto dane len niektoré hazardné a peňažné hry (rozsudok z 24. októbra 2013, Metropol Spielstätten, C-440/12, EU:C:2013:687, bod 29 a citovaná judikatúra).

27 Ak však v súlade s uvedeným ustanovením členské štáty využijú možnosť určiť podmienky a hranice oslobodenia, a teda podriadiť alebo nepodriadiť plnenia DPH, musia dodržať zásadu daňovej neutrality, ktorá je inherentným prvkom spoločného systému DPH (rozsudok z 10. novembra 2011, The Rank Group, C-259/10 a C-260/10, EU:C:2011:719, bod 41, ako aj citovaná judikatúra).

28 Podľa ustálenej judikatúry zásada daňovej neutrality bráni najmä tomu, aby sa s podobnými tovarmi alebo službami, ktoré si navzájom konkurujú, zaobchádzalo z hľadiska DPH rozdielne (rozsudok z 10. novembra 2011, The Rank Group, C-259/10 a C-260/10, EU:C:2011:719, bod 32, ako aj citovaná judikatúra).

29 Na účely určenia, či sú dve poskytnutia služieb podobné, je potrebné v zásade zohľadniť hľadisko vnímania priemerného spotrebiteľa, pričom je potrebné vyhnúť sa umelým odlišnostiam založeným na nepodstatných rozdieloch (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. novembra 2011, The Rank Group, C-259/10 a C-260/10, EU:C:2011:719, bod 43, ako aj citovanú judikatúru).

30 Dve poskytnutia služieb sú teda podobné, ak majú analogické vlastnosti a zodpovedajú tým istým potrebám spotrebiteľa, a to v závislosti od kritéria porovnateľnosti pri používaní, a ak existujúce rozdiely podstatným spôsobom neovplyvňujú rozhodnutie priemerného spotrebiteľa uprednostniť jedno z uvedených plnení (rozsudok z 10. novembra 2011, The Rank Group, C-259/10 a C-260/10, EU:C:2011:719, bod 44, ako aj citovaná judikatúra).

31 Inými slovami, ide o preskúmanie toho, či sa predmetné plnenia nachádzajú z pohľadu priemerného spotrebiteľa v substitučnom vzťahu. V takom prípade by totiž rozdielne zaobchádzanie z hľadiska DPH mohlo ovplyvniť voľbu spotrebiteľa, čo by znamenalo porušenie zásady daňovej neutrality (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. februára 2022, Finanzamt A, C-515/20, EU:C:2022:73, bod 45 a citovanú judikatúru).

32 V tejto súvislosti treba zohľadniť nielen rozdiely, ktoré sa týkajú vlastností predmetných plnení a používania týchto plnení, ktoré sú nerozlučne späté s uvedenými plneniami, ale aj rozdielny kontext, v ktorom sa uvedené plnenia uskutočňujú, pokiaľ tieto rozdiely v kontexte môžu

vytvárať rozdiel vo vnímaní priemerného spotrebiteľa, pokiaľ ide o uspokojovanie jeho vlastných potrieb, a teda môžu ovplyvniť voľbu tohto spotrebiteľa (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. septembra 2021, Phantasialand, C-406/20, EU:C:2021:720, body 41 a 42, ako aj citovanú judikatúru).

33 Súdny dvor taktiež rozhodol, že kultúrne faktory, akými sú zvyky alebo tradície, môžu byť relevantné v rámci takéhoto preskúmania (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. septembra 2021, Phantasialand, C-406/20, EU:C:2021:720, bod 44).

34 Okrem toho Súdny dvor v súvislosti s hazardnými hrami spresnil, že rozdiely týkajúce sa minimálnych a maximálnych stávok a výhier, šancí na výhru, disponibilných formátov a možností interakcie medzi hráčom a hrou môžu mať značný vplyv na rozhodnutie priemerného spotrebiteľa, keďže hazardné alebo peňažné hry predovšetkým priťahujú možnosťou vyhrať (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. novembra 2011, The Rank Group, C-259/10 a C-260/10, EU:C:2011:719, bod 57).

35 Takéto aspekty teda môžu byť relevantné pri určovaní podobnej povahy nákupu lotériových lístkov cez internet a účasti na iných online hazardných alebo peňažných hrách.

36 Hoci je výlučne úlohou vnútroštátneho súdu, aby vzhľadom na úvahy uvedené v bodoch 28 až 35 tohto rozsudku posúdil podobnosť týchto služieb, Súdnemu dvoru prináleží poskytnúť mu na tento účel užitočné usmernenia, ktoré mu umožnia rozhodnúť prejednávaný spor (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. júna 2024, GEMA, C-135/23, EU:C:2024:526, bod 32).

37 Osobitne je potrebné zdôrazniť, že kultúrne faktory a rozdiely týkajúce minimálnych a maximálnych stávok a výhier, ako aj šancí na výhru môžu vytvárať rozdiel vo vnímaní priemerného spotrebiteľa medzi lotériami a inými hazardnými alebo peňažnými hrami.

38 Okrem toho z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou dotknutou vo veci samej na jednej strane, na rozdiel od iných hazardných alebo peňažných hier, v ktorých schopnosti hráča, akými sú jeho skúsenosti alebo vedomosti, môžu mať vplyv na pravdepodobnosť výhry, pri lotériách sú v zmysle tejto právnej úpravy výhercovia určovaní výlučne náhodou a ich schopnosti nemajú na to žiaden vplyv. Na druhej strane vzhľadom na to, že výherca je určený k určitému dátumu, môže byť čas medzi kúpou lotériového lístka a výsledkom dosť dlhý.

39 Lotérie, o ktoré ide vo veci samej, sa v súlade s definíciou uvedenou vo vnútroštátnej právnej úprave teda vyznačujú kombináciou čakacej doby na vyhlásenie výhercov a úplnej absencie vplyvu schopností hráčov na výsledok hry.

40 Zdá sa však, že takéto objektívne rozdiely vo vzťahu k iným hazardným alebo peňažným hrám môžu zasa podstatne ovplyvniť rozhodnutie priemerného spotrebiteľa uprednostniť jednu alebo druhú kategóriu hier, čo však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

41 Naproti tomu treba pripomenúť, že zhoda poskytovateľov služieb, právna forma, v ktorej vykonávajú svoju činnosť, kategória licencií, do ktorej patria dotknuté hry, a právny režim uplatniteľný v oblasti kontroly a regulácie nie sú v zásade relevantné na posúdenie porovnateľnosti týchto kategórií hier (pozri analogicky rozsudok z 10. novembra 2011, The Rank Group, C-259/10 a C-260/10, EU:C:2011:719, body 46 a 51).

42 Rovnako ciele, ktoré dotknutá vnútroštátna právna úprava sleduje, a okolnosť, že lotérie sú výslovne uvedené v článku 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112, nie sú v rámci takéhoto preskúmania v zásade relevantné, pretože tieto aspekty zrejme nemôžu spôsobiť rozdiel vo vnímaní priemerného spotrebiteľa, pokiaľ ide o jeho vlastné potreby.

43 Vzhľadom na úvahy uvedené v bodoch 28 až 42 tohto rozsudku sa na prvý pohľad zdá, že plnenia uvádzané v týchto bodoch nie sú podobné, čo znamená, že také rozdielne zaobchádzanie, o aké ide vo veci samej, je zlučiteľné so zásadou daňovej neutrality. Vnútroštátnemu súdu však prináleží, aby vzhľadom na všetky relevantné skutočnosti konkrétne overil, či táto právna úprava porušuje túto zásadu.

44 V dôsledku toho treba na prvú a druhú otázku odpovedať tak, že článok 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112 v spojení so zásadou daňovej neutrality sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje rozdielne zaobchádzanie medzi nákupom lotériových lístkov cez internet na jednej strane, a účasťou na iných hazardných alebo peňažných hrách ponúkaných online na druhej strane, pričom vylučuje posledné uvedené hry z oslobodenia od DPH uplatniteľného na prvé uvedené, pokiaľ objektívne rozdiely medzi týmito dvoma kategóriami hazardných alebo peňažných hier môžu podstatným spôsobom ovplyvniť rozhodnutie priemerného spotrebiteľa uprednostniť jednu alebo druhú kategóriu hier.

O tretej otázke

45 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má zásada lojálnej spolupráce zakotvená v článku 4 ods. 3 ZEÚ v spojení s článkom 267 ZFEÚ, smernicou 2006/112 a zásadou efektivity vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok, sa môže odvolať na vnútroštátne ustanovenie, ktoré ho oprávňuje zachovať účinky vnútroštátnych ustanovení, o ktorých rozhodol, že sú nezlučiteľné s normami vnútroštátneho práva vyššej právnej sily, bez toho, aby preskúmal námietku, že tieto ustanovenia sú tiež nezlučiteľné s touto smernicou.

46 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom stanoveného článkom 267 ZFEÚ prináleží Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť spor, ktorý prejednáva. Z tohto pohľadu Súdnemu dvoru prináleží, aby v prípade potreby preformuloval otázky, ktoré sú mu položené [rozsudok zo 16. mája 2024, Toplofikacija Sofija (Pojem „bydlisko žalovaného“), C-222/23, EU:C:2024:405, bod 63 a citovaná judikatúra].

47 Súdny dvor môže na tieto účely zo všetkých informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom, a najmä z odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania, vyvodiť normy a zásady práva Únie, ktoré si vyžadujú výklad s prihliadnutím na predmet sporu vo veci samej [rozsudok z 21. marca 2024, Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Bydgoszczy (Možnosť opravy v prípade nesprávnej sadzby), C-606/22, EU:C:2024:255, bod 20 a citovaná judikatúra].

48 Hoci sa v prejednávanej veci tretia otázka týka povinností, ktoré právo Únie ukladá vnútroštátnemu súdu, proti ktorého rozhodnutiam nie je prípustný opravný prostriedok, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že túto otázku položil vnútroštátny súd prvého stupňa, ktorý sa pýta na dôsledky prípadnej nezlučiteľnosti vnútroštátneho ustanovenia, ktoré bolo zrušené Ústavným súdom jeho členského štátu z dôvodu porušenia vnútroštátnych noriem vyššej právnej sily a ktorého účinky Ústavný súd zachoval, s článkom 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112 v spojení so zásadou daňovej neutrality.

49 V tomto kontexte sa teda zdá, že vnútroštátny súd nemá vo veci samej rozhodnúť priamo o konaní Ústavného súdu svojho členského štátu, ale má skôr vyvodiť dôsledky z nezlučiteľnosti tohto vnútroštátneho ustanovenia s právom Únie v spore medzi zdaniteľnou osobou a daňovým orgánom, čo sa týka výšky DPH, ktorú má táto zdaniteľná osoba zaplatiť.

50 Za týchto podmienok treba preformulovať tretiu prejudiciálnu otázku v tom zmysle, že vnútroštátny súd sa ňou v podstate pýta, či zásada lojálnej spolupráce, ako je zakotvená v článku 4 ods. 3 ZEÚ, a zásada prednosti práva Únie ukladajú vnútroštátnemu súdu povinnosť neuplatniť vnútroštátne ustanovenia, o ktorých sa rozhodlo, že sú nezlučiteľné s článkom 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112 v spojení so zásadou daňovej neutrality, pričom existencia rozsudku vnútroštátneho Ústavného súdu, ktorým sa rozhodlo o zachovaní účinkov týchto vnútroštátnych ustanovení, nemá v tejto súvislosti význam.

51 Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že na základe zásady lojálnej spolupráce upravenej v článku 4 ods. 3 ZEÚ sú členské štáty povinné odstrániť protiprávne následky porušenia práva Únie a že touto povinnosťou sú viazané všetky orgány dotknutého členského štátu v rámci svojich právomocí (rozsudok z 5. októbra 2023, Osteopathie Van Hauwermeiren, C-355/22, EU:C:2023:737, bod 27 a citovaná judikatúra).

52 V dôsledku toho, ak orgány dotknutého členského štátu konštatujú, že vnútroštátna právna úprava je nezlučiteľná s právom Únie, musia zabezpečiť, aby sa vnútroštátne právo čo najskôr zosúladilo s právom Únie a aby sa zaručil plný účinok práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, pričom im je ponechaný výber opatrení, ktoré sa majú prijať (rozsudok z 5. októbra 2023, Osteopathie Van Hauwermeiren, C-355/22, EU:C:2023:737, bod 28 a citovaná judikatúra).

53 Treba tiež pripomenúť, že v prípade nemožnosti vyložiť vnútroštátnu právnu úpravu v súlade s požiadavkami práva Únie, zásada prednosti práva Únie vyžaduje, aby vnútroštátny súd, ktorý je v rámci svojej právomoci poverený uplatňovať ustanovenia práva Únie, zabezpečil plný účinok požiadaviek tohto práva v spore, o ktorom rozhoduje, pričom v prípade potreby z vlastnej iniciatívy neuplatní akúkoľvek vnútroštátnu právnu úpravu alebo prax, hoci aj časovo následnú, ktorá je v rozpore s ustanovením práva Únie, ktoré má priamy účinok, a to bez toho, aby musel požiadať alebo vyčkať na predchádzajúce zrušenie tejto vnútroštátnej právnej úpravy alebo praxe zákonodarnou cestou alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom [rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 53 a citovaná judikatúra].

54 Článok 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112 má priamy účinok (pozri analogicky rozsudok z 10. novembra 2011, The Rank Group, C-259/10 a C-260/10, EU:C:2011:719, bod 69, ako aj citovanú judikatúru).

55 Je pravda, ako bolo uvedené v bode 25 tohto rozsudku, že toto ustanovenie ponecháva členským štátom určitú mieru voľnej úvahy pri prijímaní právnej úpravy stanovujúcej podmienky a rozsah oslobodenia od DPH upraveného uvedeným ustanovením.

56 Vzhľadom na to okolnosť, že členské štáty disponujú na základe ustanovenia smernice voľnou úvahou, nevylučuje, aby bolo možné vykonať súdne preskúmanie s cieľom overiť, či vnútroštátne orgány neprekročili túto mieru voľnej úvahy [pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. októbra 2014, Traum, C-492/13, EU:C:2014:2267, bod 47; z 8. marca 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Priamy účinok), C-205/20, EU:C:2022:168, bod 30, a z 27. apríla 2023, M.D. (Zákaz vstupu do Maďarska), C-528/21, EU:C:2023:341, bod 98].

57 Hranice uvedenej voľnej úvahy však vyplývajú najmä zo zásady daňovej neutrality. Súdny dvor tak už rozhodol, že ak sú podmienky alebo obmedzenia, ktoré členský štát stanovil na priznanie oslobodenia hazardných alebo peňažných hier od DPH, v rozpore so zásadou daňovej neutrality, tento členský štát sa nemôže opierať o takéto podmienky alebo obmedzenia v snahe odoprieť prevádzkovateľovi takýchto hier oslobodenie od dane, ktoré si môže legitímne nárokovať podľa smernice 2006/112 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. novembra 2011, The Rank Group, C-259/10 a C-260/10, EU:C:2011:719, bod 68).

58 Treba ešte dodať, že iba Súdny dvor môže výnimočne a z naliehavých dôvodov právnej istoty priznať dočasné pozastavenie účinku vylúčenia vyplývajúceho z právneho predpisu Únie vo vzťahu k vnútroštátnemu právu, ktoré je v rozpore s týmto predpisom. Takéto obmedzenie časových účinkov výkladu tohto práva poskytnutého Súdnym dvorom možno pripustiť len v samotnom rozsudku, ktorým sa rozhoduje o požadovanom výklade (rozsudok z 5. októbra 2023, Osteopathie Van Hauwermeiren, C-355/22, EU:C:2023:737, bod 30 a citovaná judikatúra).

59 Ak by vnútroštátne súdy mali právomoc priznať vnútroštátnym ustanoveniam prednosť pred právom Únie, ktorému tieto ustanovenia odporujú, hoci len dočasne, došlo by k narušeniu prednosti a jednotného uplatňovania práva Únie (rozsudok z 5. októbra 2023, Osteopathie Van Hauwermeiren, C-355/22, EU:C:2023:737, bod 31 a citovaná judikatúra).

60 Zásada prednosti vyžaduje, aby vnútroštátny súd upustil od uplatnenia vnútroštátnych ustanovení, o ktorých sa rozhodlo, že sú v rozpore s právom Únie s priamym účinkom, bez ohľadu na rozsudok vnútroštátneho Ústavného súdu, ktorý predtým rozhodol o ich protiústavnosti a pozastavení záväznosti týchto ustanovení (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. novembra 2009, Filipiak, C-314/08, EU:C:2009:719, bod 85).

61 Súdny dvor tiež spresnil, že na účely vyriešenia sporu vo veci samej je výklad predmetných ustanovení, ktorý poskytol Súdny dvor, pre vnútroštátny súd, ktorý využil možnosť podľa článku 267 druhého odseku ZFEÚ, záväzný, a v prípade potreby musí tento vnútroštátny súd odmietnuť posúdenie súdu vyššieho stupňa, ak sa v súvislosti s týmto výkladom domnieva, že toto posúdenie nie je v súlade s právom Únie (rozsudok z 5. októbra 2010, Elčinov, C-173/09, EU:C:2010:581, bod 30).

62 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na tretiu otázku odpovedať tak, že zásada lojálnej spolupráce, ako je zakotvená v článku 4 ods. 3 ZEÚ, a zásada prednosti práva Únie ukladajú vnútroštátnemu súdu povinnosť neuplatniť vnútroštátne ustanovenia, o ktorých sa rozhodlo, že sú nezlučiteľné s článkom 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112 v spojení so zásadou daňovej neutrality, pričom existencia rozsudku vnútroštátneho ústavného súdu, ktorým sa rozhodlo o zachovaní účinkov týchto vnútroštátnych ustanovení, nemá v tejto súvislosti význam.

O štvrtej otázke

63 Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa zásada lojálnej spolupráce, ako je zakotvená v článku 4 ods. 3 ZEÚ v spojení s článkom 267 ZFEÚ, smernica 2006/112, zásada efektivity a všeobecné zásady práva Únie, najmä zásada daňovej neutrality, majú vykladať v tom zmysle, že priznávajú zdaniteľnej osobe právo na vrátenie sumy DPH vybratej v členskom štáte v rozpore s článkom 135 ods. 1 písm. i) tejto smernice.

64 V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či v prípade, že zistí, že článok 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112 v spojení so zásadou daňovej neutrality bráni vnútroštátnej právnej úprave dotknutej vo veci samej, majú žalobkyne vo veci samej právo na vrátenie sumy DPH zaplatenej na základe tejto právnej úpravy.

65 Túto otázku teda treba chápať tak, že sa týka výkladu pravidiel práva Únie týkajúcich sa vrátenia neoprávnene vybratých súm (pozri analogicky rozsudok zo 6. septembra 2011, Lady & Kid a i., C-398/09, EU:C:2011:540).

66 Za týchto podmienok a vzhľadom na judikatúru pripomenutú v bodoch 46 a 47 tohto rozsudku treba preformulovať štvrtú prejudiciálnu otázku v tom zmysle, že vnútroštátny súd sa ňou v podstate pýta, či sa pravidlá práva Únie týkajúce sa vrátenia neoprávnene vybratých súm majú vykladať v tom zmysle, že priznávajú zdaniteľnej osobe právo na vrátenie sumy DPH vybratej v členskom štáte v rozpore s článkom 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112.

67 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že právo na vrátenie daní vybratých členským štátom v rozpore s právnymi normami Únie je následkom a súčasťou práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci priznávajú ustanovenia práva Únie zakazujúce takéto dane, ako boli vyložené Súdnym dvorom. Členské štáty sú teda v zásade povinné vrátiť dane, ktoré boli vybraté v rozpore s právom Únie [rozsudok z 28. septembra 2023, Administrația Județeană a Finanțelor Publice Brașov (Prevod práva na vrátenie dane), C-508/22, EU:C:2023:715, bod 34 a citovaná judikatúra].

68 Z uvedeného vyplýva, že účelom nároku na vymáhanie plnenia poskytnutého bez právneho dôvodu je napravenie dôsledkov nezlučiteľnosti dane s právom Únie, a to tak, že odstráni hospodárske zaťaženie, ktoré v konečnom dôsledku bolo neoprávnene uložené hospodárskemu subjektu a ktoré tento subjekt skutočne znášal (rozsudok zo 16. mája 2013, Alakor Gabonatermelő és Forgalmazó, C-191/12, EU:C:2013:315, bod 24 a citovaná judikatúra).

69 Na základe výnimky však môže byť vrátenie odmietnuté, pokiaľ by viedlo k bezdôvodnému obohateniu oprávnených subjektov. Ochrana práv zaručených v tejto oblasti právnym poriadkom Únie tak nevyžaduje vrátenie daní, poplatkov a príspevkov, ktoré boli vybraté v rozpore s právom Únie, pokiaľ sa preukáže, že osoba povinná zaplatiť tieto odvody v skutočnosti preniesla túto povinnosť na iné subjekty [pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. mája 2013, Alakor Gabonatermelő és Forgalmazó, C-191/12, EU:C:2013:315, bod 25, ako aj z 21. marca 2024, Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Bydgoszczy (Možnosť opravy v prípade nesprávnej sadzby), C-606/22, EU:C:2024:255, body 34 a 35].

70 Táto výnimka sa však musí vykladať reštriktívne, berúc do úvahy najmä skutočnosť, že prenesenie dane na spotrebiteľa nemusí nevyhnutne neutralizovať hospodárske dôsledky zdanenia na platiteľa dane (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. októbra 2003, Weber's Wine World a i., C-147/01, EU:C:2003:533, bod 95).

71 Aj za predpokladu, že by sa preukázalo, že zaťaženie vyplývajúce z nezákonne vybranej dane bolo prenesené na tretie osoby, nevedie jej vrátenie hospodárskemu subjektu nevyhnutne k jeho bezdôvodnému obohateniu, lebo zahrnutie tejto dane do uplatňovaných cien by mohlo tomuto hospodárskemu subjektu spôsobiť škody v podobe zníženého objemu jeho predaja [pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. septembra 2011, Lady & Kid a i., C-398/09, EU:C:2011:540, bod 21, ako aj z 21. marca 2024, Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Bydgoszczy (Možnosť opravy v prípade nesprávnej sadzby), C-606/22, EU:C:2024:255, bod 28].

72 Treba tiež pripomenúť, že existenciu a rozsah bezdôvodného obohatenia, ktoré by zdaniteľnej osobe prinieslo vrátenie dane neoprávnene vybratej z hľadiska práva Únie, možno preukázať len na základe ekonomickej analýzy zohľadňujúcej všetky relevantné okolnosti [pozri v tomto zmysle rozsudky z 10. apríla 2008, Marks & Spencer, C-309/06, EU:C:2008:211, bod 43, ako aj z 21. marca 2024, Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Bydgoszczy (Možnosť opravy v prípade nesprávnej sadzby), C-606/22, EU:C:2024:255, bod 38].

73 Z uvedeného vyplýva, že na štvrtú otázku treba odpovedať tak, že právne predpisy Únie týkajúce sa vrátenia neoprávnene vybratej dane sa majú vykladať v tom zmysle, že zdaniteľnej osobe priznávajú právo na vrátenie sumy DPH vybratej v členskom štáte v rozpore s článkom 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112 pod podmienkou, že toto vrátenie nevedie k bezdôvodnému obohateniu tejto zdaniteľnej osoby.

O šiestej otázke

74 Svojou šiestou otázkou, ktorú treba preskúmať pred piatou otázkou, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa povinnosť členských štátov zabezpečiť ochranu práv jednotlivcov dotknutých protiprávnym poskytnutím štátnej pomoci, zásada lojálnej spolupráce a všeobecné zásady práva Únie, najmä zásada daňovej neutrality, majú vykladať v tom zmysle, že zdaniteľná osoba môže dostať sumu zodpovedajúcu zaplatenej DPH vo forme náhrady škody, ak oslobodenie iných hospodárskych subjektov od tejto dane predstavuje protiprávnu štátnu pomoc.

75 V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že šiesta otázka sa týka schémy štátnej pomoci, a presnejšie povinností vnútroštátnych súdov v prípade, že konštatujú, že oslobodenie od DPH, z ktorého mali prospech niektoré hospodárske subjekty, predstavuje štátnu pomoc poskytnutú bez predchádzajúceho oznámenia vyžadovaného článkom 108 ods. 3 ZFEÚ.

76 Za týchto podmienok a vzhľadom na judikatúru pripomenutú v bodoch 46 a 47 tohto rozsudku treba preformulovať šiestu prejudiciálnu otázku v tom zmysle, že vnútroštátny súd sa touto otázkou v podstate pýta, či sa má článok 108 ods. 3 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že ak oslobodenie niektorých hospodárskych subjektov od DPH predstavuje protiprávnu štátnu pomoc, zdaniteľná osoba, na ktorú sa takéto oslobodenie nevzťahuje, môže dostať vo forme náhrady škody sumu zodpovedajúcu zaplatenej DPH.

77 Z tohto hľadiska treba uviesť, že prináleží vnútroštátnym súdom zabezpečiť, aby boli z porušenia článku 108 ods. 3 poslednej vety ZFEÚ podľa vnútroštátneho práva vyvodené všetky dôsledky, pokiaľ ide predovšetkým tak o platnosť vykonávacích aktov, ako aj o vymáhanie finančných podpôr poskytnutých v rozpore s týmto ustanovením, pričom cieľom ich úlohy je prijať opatrenia spôsobilé napraviť protiprávnosť poskytnutia pomoci, aby príjemca nemohol s pomocou voľne nakladať v období pred rozhodnutím Európskej komisie (rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 89 a citovaná judikatúra).

78 Okrem toho môže prináležať vnútroštátnemu súdu, aby rozhodol o návrhu na náhradu škody spôsobenej protiprávnou povahou opatrenia pomoci (rozsudok z 5. októbra 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, bod 56).

79 Plnenie úloh vnútroštátnych súdov môže vyžadovať, aby vyhoveli žalobám o náhradu škody, ktorá bola spôsobená protiprávnou štátnou pomocou konkurentom príjemcu takejto pomoci (rozsudok 23. januára 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 56).

80 Prípadná protiprávnosť oslobodenia od dane nemá z hľadiska pravidiel práva Únie týkajúcich sa štátnej pomoci vplyv na zákonnosť samotného výberu tejto dane, takže osoba povinná zaplatiť uvedenú daň sa nemôže odvolávať na to, že oslobodenie iných osôb od dane predstavuje štátnu pomoc s cieľom vyhnúť sa plateniu tej istej dane (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. októbra 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, bod 51, a z 3. marca 2020, Vodafone Magyarország, C-75/18, EU:C:2020:139, bod 24).

81 Ak by vnútroštátny súd uznal, že oslobodenie niektorých hospodárskych subjektov od DPH predstavuje štátnu pomoc, priznanie vo forme náhrady škody sumy zodpovedajúcej zaplatenej DPH zdaniteľnej osobe, ktorá zaplatila túto daň, by malo práve za následok, že táto zdaniteľná osoba by sa mohla vyhnúť zaplateniu uvedenej dane.

82 V dôsledku toho treba na šiestu otázku odpovedať tak, že článok 108 ods. 3 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že ak oslobodenie určitých hospodárskych subjektov od DPH predstavuje protiprávnu štátnu pomoc, zdaniteľnej osobe, na ktorú sa takéto oslobodenie od dane nevzťahuje, nemôže byť vo forme náhrady škody vyplatená suma zodpovedajúca zaplatenej DPH.

O piatej otázke

83 Svojou piatou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 107 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že oslobodenie nákupu lotériových lístkov od DPH a vylúčenie iných hazardných a peňažných hier ponúkaných online z takéhoto oslobodenia predstavuje štátnu pomoc nezlučiteľnú s vnútorným trhom.

84 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že táto otázka bola položená v rámci žaloby zdaniteľnej osoby o vrátenie vo forme náhrady škody ekvivalentu zaplatenej DPH. Okrem toho z tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania nevyplýva, že by uvedená otázka mala iný predmet.

85 Z odpovede na šiestu otázku však vyplýva, že ak oslobodenie niektorých hospodárskych subjektov od DPH predstavuje štátnu pomoc, zdaniteľnej osobe, na ktorú sa takéto oslobodenie nevzťahovalo, nemôže byť vo forme náhrady škody poskytnutá suma zodpovedajúca zaplatenej DPH.

86 Vzhľadom na odpoveď, ktorá bola poskytnutá na šiestu otázku, nie je potrebné odpovedať na piatu otázku.

O trovách

87 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 135 ods. 1 písm. i) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty v spojení so zásadou daňovej neutrality**

sa má vykladať v tom zmysle, že:

nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje rozdielne zaobchádzanie medzi nákupom lotériových lístkov cez internet na jednej strane, a účasťou na iných hazardných alebo peňažných hrách ponúkaných online na druhej strane, pričom vylučuje posledné uvedené hry z oslobodenia od dane z pridanej hodnoty uplatniteľného na prvé uvedené, pokiaľ objektívne rozdiely medzi týmito dvoma kategóriami hazardných alebo peňažných hier môžu podstatným spôsobom ovplyvniť rozhodnutie priemerného spotrebiteľa uprednostniť jednu alebo druhú kategóriu hier.

2. **Zásada lojálnej spolupráce, ako je zakotvená v článku 4 ods. 3 ZEÚ, a zásada prednosti práva Únie ukladajú vnútroštátnemu súdu povinnosť neuplatniť vnútroštátne ustanovenia, o ktorých sa rozhodlo, že sú nezlučiteľné s článkom 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112 v spojení so zásadou daňovej neutrality, pričom existencia rozsudku vnútroštátneho Ústavného súdu, ktorým sa rozhodlo o zachovaní účinkov týchto vnútroštátnych ustanovení, nemá v tejto súvislosti význam.**

3. **Právne predpisy Únie týkajúce sa vrátenia neoprávnene vybratej dane sa majú vykladať v tom zmysle, že zdaniteľnej osobe priznávajú právo na vrátenie sumy dane z pridanej hodnoty vybratej v členskom štáte v rozpore s článkom 135 ods. 1 písm. i) smernice 2006/112 pod podmienkou, že toto vrátenie nevedie k bezdôvodnému obohateniu tejto zdaniteľnej osoby.**

4. **Článok 108 ods. 3 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že ak oslobodenie určitých hospodárskych subjektov od dane z pridanej hodnoty (DPH) predstavuje protiprávnu štátnu pomoc, zdaniteľnej osobe, na ktorú sa takéto oslobodenie od dane nevzťahuje, nemôže byť vo forme náhrady škody vyplatená suma zodpovedajúca zaplatenej DPH.**

Podpisy